

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Financiële Audit commissie

DATUM	06/09/20	REFERENTIE	Eric Philips
ONS NUMMER	820EB1A5	DOORKIESNUMMER	0646994725
NUMMER PS	202020AC32	E-MAILADRES	Eric.philips@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	2	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statensbrief:
Boardletter 2018 en 2019 "Basis op orde krijgen"

Voorgestelde behandeling:
Bespreking in de Financiële Audit Commissie van 17 juni 2020.

Geachte dames en heren,

Inleiding

Op 11 mei heeft de accountant (PwC) de Managementletter en Boardletter 2018 en 2019 "Basis op orde krijgen" in concept uitgebracht. In de Managementletter, gericht aan het management en Gedeputeerde Staten, gaat de accountant in op de interne beheersing van de provincie. De Boardletter, gericht aan Provinciale Staten, is minder gedetailleerd maar heeft dezelfde opzet en inhoud.

De accountant geeft in de Managementletter en Boardletter bevindingen over de interne beheersing tegen de achtergrond van de lopende controle van de jaarrekeningen 2018 en 2019 en geeft ook adviezen voor verbetering van de bedrijfsvoering van de provincie. In deze Statensbrief wordt ingegaan op de belangrijkste bevindingen/adviezen met een reactie en aanpak.

Voorgeschiedenis

De Boardletter 2018 en 2019 is in de Financiële Audit Commissie van 13 mei 2020 besproken in aanwezigheid van de accountant van PwC. Wij hebben in deze vergadering een schriftelijke reactie op de Boardletter toegezegd.

Algemene reactie op de Boardletter

De accountant van PwC heeft met de Boardletter 2018 en 2019 "basis op orde krijgen" heldere bevindingen en adviezen gegeven over de interne beheersing van de provincie. Wij herkennen ons in de bevindingen en adviezen. De adviezen worden overgenomen in het verbetertraject van de bedrijfsvoering, waarvan het lopende verbeterprogramma Versterken Financiële Functie (VFF) een belangrijk onderdeel is. Een aantal bevindingen/adviezen wordt opgenomen in een aanvullend verbeterprogramma Bedrijfsvoering. De opzet van de verbeterprogramma's is eenduidig namelijk projectmatig en actiegericht. Het aantal bevindingen/adviezen is groot, niet alles kan tegelijk. Er worden daarom prioriteiten gesteld met afgesproken meetmomenten. Deze prioriteiten worden met de accountant afgestemd. De Financiële Audit Commissie (FAC) wordt ieder kwartaal geïnformeerd over de voortgang van het verbeterprogramma VFF. Vanaf het derde kwartaal 2020 wordt de FAC

ook geïnformeerd over het verbeterprogramma Bedrijfsvoering. De bewustwording en gevoel van urgentie om de bedrijfsvoering te verbeteren is bij de organisatie en bestuur aanwezig, het fundament voor succes.

Kernboodschappen PwC

1. *Organisatie in beweging*

Het is het eerste jaar van de accountant. Er zijn veel veranderingen. Een nieuw college, nieuwe Statenleden, veranderingen in de ambtelijke top. Er zijn veel initiatieven voor structurele verbetering van de bedrijfsvoering.

Reactie

Terecht merkt de accountant op dat er de afgelopen jaar en ook nu sprake is van de nodige beweging binnen de organisatie. Gezien de impuls die bij de begroting 2020 is gegeven, is de verwachting dat de beweging verder wordt doorgezet. Met de insteek om als organisatie te versterken, flexibeler en wendbaarder te worden.

2. *Interne beheersing langs de lijn van 3-lines-of-defence verdient aandacht*

De accountant heeft de interne beheersing beoordeeld langs lijn van het 3 lines of defence model. Dit houdt de processen van interne beheersing vanuit de:

- 1^e lijn ofwel de primaire processen
- 2^e lijn de processen in de bedrijfsvoering
- 3^e lijn verbijzonderde interne controle

De accountant constateert dat in toepassing van het 3 lines of defence model tekortkomingen zijn.

Reactie

Het beeld wordt onderschreven dat interne beheersing begint in de 1^e lijn; dus op de werkvloer. Dit maakt dat de verbetering van de processen een organisatiebrede inspanning vergt. Binnen de 2^e en 3^e lijn worden slagen gemaakt in de duidelijkheid over ieders rol als ook het onderlinge samenspel als onderdeel van het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie en het ontwikkeltraject van de eenheid Concerncontrol. Het te voorzien van instrumenten/informatie en duidelijke positionering helpt hen om te kunnen adviseren, signaleren en acteren. Een belangrijke actie in het kader van de werking van de 3-lines-of-defence is het introduceren van een functie voor de Administratieve Organisatie en Interne Controle (AO/IC), die aandacht heeft voor de kwaliteit van de opzet, het bestaan en de werking van onze processen. Momenteel wordt vanuit het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie kwartier gemaakt voor deze functie.

3. *Sturen vanuit een samenhangend verbeterprogramma Bedrijfsvoering*

De provincie is een actiegericht verbeterprogramma Versterken Financiële Functie gestart waarin diverse aanbevelingen worden opgepakt. De accountant adviseert een visie en ambitie bedrijfsvoering op te stellen. Met deze visie en ambities kan met het verbeterprogramma en andere verbeterprogramma's worden toegewerkt naar een gewenst niveau van bedrijfsvoering.

Reactie

De situatie binnen de financiële functie is dusdanig dat er vooruitlopend op een algeheel programma voor de versterking van de bedrijfsvoering, geacteerd wordt op het versterken van de financiële functie. PwC onderschrijft daarvan het belang. Momenteel wordt toegewerkt naar een samenhangend verbeterprogramma voor de gehele bedrijfsvoering. Er wordt een visie op de bedrijfsvoering opgesteld alsook een programmaplan als basis voor de uitvoering van de verbeteracties. Daarmee wordt regie gezet op de verbeteringen binnen de gehele bedrijfsvoering op een soortgelijke wijze. Een stap die hard nodig is. Onze insteek is om U vanaf het 3^e kwartaal met de regelmaat van elk kwartaal te informeren over de voortgang van het samenhangend verbeterprogramma Bedrijfsvoering.

4. *Belangrijke aanbevelingen IT-omgeving*

De accountant heeft diverse bevindingen op het gebied van de IT-omgeving zoals het toegangsbeheer, de IT-governance en de informatiebeveiliging.

Reactie

Het belang wordt onderschreven van een adequate IT-omgeving, en het domein Bedrijfsvoering (BDV) onderneemt daar stappen toe. Uit eerdere onderzoeken naar onder meer de mate van volwassenheid van de informatiebeveiliging en borging privacy waarover u bent geïnformeerd, is gebleken dat we daarop moeten intensiveren. PWC scherpt aanvullend aan door nadrukkelijk te wijzen op de benodigde discipline bij toegangs- en wijzigingenbeheer. Deze bevindingen worden bij voorrang opgepakt.

5. Verminderen complexiteit inrichting financieel systeem

De accountant adviseert de inrichting van de financiële administratie te vereenvoudigen en te komen tot een verbeterde management- en bestuurlijke informatiesysteem.

Reactie

Een herkenbaar en volledig terechte boodschap van PwC. De kwaliteit van de inrichting en de werking van de financiële administratie is een speerpunt in het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie voor 2020 om daarin belangrijke stappen te zetten. Het vormt immers de basis om te kunnen sturen en verantwoorden. Daarbij willen wij eerst zorgdragen voor een stabiele inrichting en werking binnen het huidige financieel systeem en parallel daaraan bekijken wat richting toekomst (termijn 2-3 jaar) de best passende administratieve ondersteuning is van onze werkprocessen. Ons streven is dat in Q3-2020 de tijdens het jaarrekeningtraject geconstateerde quick wins in de inrichting van het huidige financieel systeem zijn doorgevoerd met een direct effect voor het boekjaar 2020 en de roadmap richting toekomst gereed is.

6. Tekortkomingen opzet van de verschillende materiële provinciale processen

De accountant heeft diverse provinciale processen beoordeelt en constateert daarin diverse tekortkomingen. Geadviseerd wordt verbeteringen door te voeren op gebied van interne controle en gebruik van IT.

Reactie

De maatregelen worden erkend en opgevolgd. Deels zijn de voorgestelde maatregelen in lijn met eerdere accountantsbevindingen, die momenteel opvolging krijgen (onder meer inkoopproces, aanbestedingen en verstrekte subsidies). De maatregelen worden onderdeel van het actiemanagementdashboard dat vanuit Concerncontrol wordt gemonitord, om zodoende zicht te houden en waar nodig bij te sturen op de voortgang. Zoals eerder gesteld in de reactie op kernboodschap 2, wordt reeds kwartier gemaakt voor de inrichting van een AO/IC functie in aanvulling op de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) vanuit Concerncontrol.

7. Aandachtspunten afsluitproces

Ook het afsluitingsproces van de jaarrekening is beoordeeld. Hier ziet de accountant diverse verbeterpunten. In het lopende programma Verbetering Financiële Functie zijn diverse aanbevelingen opgenomen.

Reactie

Naast de financiële administratie is het afsluitproces een belangrijk speerpunt in het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie. Het betreft tussentijds afsluiten als ook te komen tot een ordentelijker afsluitproces in opmaat naar de jaarafsluiting. Met het idee dat het jaarrekeningproces dan aan kwaliteit en snelheid gaat winnen. Er wordt nagegaan of het mogelijk en passend is in het najaar een eerste uitgebreidere maandafsluiting te doen voorafgaand aan de jaarafsluiting. Mede afhankelijk van de mate waarin de quick wins in het huidige financieel systeem zijn doorgevoerd als ook de werkdruk binnen de financiële functie.

8. Waarnemingen bij de organisatie

De accountant geeft aan dat cultuur en gedrag een belangrijk aspect is van de verbetering van de interne beheersing. Aandachtpunten zijn hierbij onder andere interne communicatie en eigenaarschap.

Reactie

De organisatie zit in een groeiproces, daarover wordt GS per kwartaal bijgepraat door het CMT. Waarnemingen die PwC doet, worden herkend en is onderdeel van de opgave binnen de ambtelijke organisatie.

We willen toe naar een professionele, daadkrachtige en wendbare organisatie die van buiten naar binnen werkt en waarin de maatschappelijke opgaven centraal staan. Elke medewerker werkt vanuit verbinding, eigenaarschap en verantwoordelijkheid en denkt en handelt voor het geheel. Daar is ook voor nodig dat medewerkers elkaar aanspreken op deze verantwoordelijkheid. Maar ook dat er voldoende verbinding tussen het (top)management en de werkvloer is. Er is hier dan ook dagelijks op de werkvloer aandacht voor.

De doelen die we daarbij hanteren zijn:

- de maatschappelijke opgaven staan centraal;
- samenwerken binnen én buiten;
- aandacht voor medewerkers en hun ontwikkeling;
- we zijn als organisatie daadkrachtig, resultaatgericht, koersvast, wendbaar en betrouwbaar.

Met de aandacht voor 'Utrecht in Ontwikkeling' zetten we ook in op deze cultuurkant van onze werkwijze en daarmee de doorontwikkeling van de provinciale organisatie en de ontwikkeling van onze medewerkers.

9. Beperkte wijziging verhoogd risicoverwerking van voorzieningen

Ten opzichte van het door PwC uitgebrachte Auditplan is een beperkte wijziging doorgevoerd. Hierbij is een verhoogd risico ten aanzien van verwerking van voorzieningen teruggebracht naar een normaal risico.

Reactie

Geen aanvullende reactie hierop.

10. Uitvoeren frauderisicoanalyse

De accountant adviseert een brede frauderisicoanalyse uit te voeren om te kijken waar de organisatie kwetsbaar is welke maatregelen genomen moeten worden. Het gaat hierbij ook om de bewustwording dat er risico's zijn.

Reactie

Op het punt van fraude en integriteit is de provincie Utrecht actief mede naar aanleiding van de onderzoeken die hebben gespeeld bij de jaarrekeningcontrole 2017. De uitvoering van een frauderisicoanalyse hoort daar vanzelfsprekend bij, en is reeds onder handen. Het streven is om de analyse voor het zomerreces gereed te hebben.

Aanpak bevindingen/adviezen

Een belangrijk deel van de bevindingen en adviezen in de Managementletter zijn opgenomen in het huidige verbeterprogramma Versterken Financiële Functie. Een aantal bevindingen en adviezen wordt hieraan toegevoegd of opgenomen in een verbeterprogramma Bedrijfsvoering. In de bijlage is het merendeel van de bevindingen/adviezen opgenomen met de vermelding van de vindplaats in de Managementletter. Aangegeven is of de bevinding/advies al is opgenomen in het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie (symbool ●) of toegevoegd is (symbool ▲).

Een aantal bevindingen/adviezen wordt opgenomen in een aanvullend verbeterprogramma Bedrijfsvoering (symbool ▲).

Essentie / samenvatting:

De accountant geeft in de Boardletter bevindingen over de interne beheersing tegen de achtergrond van de lopende controle van de jaarrekeningen 2018 en 2019 en geeft ook adviezen voor verbetering van de bedrijfsvoering van de provincie. Een belangrijk deel van de bevindingen en adviezen zijn opgenomen in het huidige verbeterprogramma Versterken Financiële Functie (VFF). Een aantal bevindingen en adviezen wordt

hieraan toegevoegd of opgenomen in een verbeterprogramma Bedrijfsvoering.

De accountant heeft in de vergadering van de Financiële Audit Commissie van 13 mei een toelichting gegeven op de Boardletter.

Een reactie en aanpak op de bevindingen/adviezen uit de boardletter wordt gegeven en met een statenbrief wordt PS hierover geïnformeerd. GS zich herkent in de bevindingen en adviezen van de accountant. Het rapport ondersteunt de huidige aanpak voor de verbetering van de bedrijfsvoering, met de realisatie dat het verbeterproces enkele jaren in beslag neemt.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Met de aanpak in verbeterprogramma's Versterken Financiële Functie en Bedrijfsvoering wordt de interne beheersing van de bedrijfsvoering verbeterd.

Financiële consequenties

De Managementletter en Boardletter 2018 en 2019 hebben geen extra financiële consequenties. In de begroting 2020 zijn structureel extra middelen opgenomen voor versterking van de Bedrijfsvoering.

Vervolprocedure / voortgang

Over de voortgang van de uitvoering van het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie en Bedrijfsvoering wordt ieder kwartaal gerapporteerd aan de Financiële Audit Commissie.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

Kennismemen van deze Statenbrief en dit te bespreken in de vergadering van de Financiële Audit Commissie op 17 juni 2020.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,

De secretaris,

Bijlagen:

1. Boardletter 2018 en 2019 PwC
2. Overzicht bevindingen/adviezen Managementletter 2018 en 2019 PwC